

Justitiedepartementet
Kriminalpolitiska enheten

Stockholm
2021-11-01

Vår referens
Pontus Lindström

Dnr
Ju2021/02425

Remissyttrande om betänkandet Kommuner mot brott (SOU 2021:49)

I betänkandet föreslås att en ny lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska börja gälla den 1 januari 2023. Den nya lagen innebär bland annat att kommuner ska kartlägga och analysera brottsligheten inom sina geografiska områden och ta ställning till behovet av brottsförebyggande åtgärder. Kommunerna föreslås även ta ansvar för samordningen av det brottsförebyggande arbetet samt inrätta en funktion som bland annat stöder kommunens arbete internt och utgör en kontaktyta mot externa aktörer.

Företagarna har beretts möjlighet att yttra sig om rubricerat betänkande. Här följer våra synpunkter.

Kriminaliteten hotar Sveriges företag

Brottslighet och otrygghet är faktorer som i allt högre utsträckning försvårar möjligheten att kunna bedriva näringsverksamhet i Sverige. Enligt Företagarnas rapport *Brott mot företagare 2021* har andelen företagare som upplever otrygghet på grund av låg polisiär närvaro ökat från 41 till 51 procent 2017–2020.¹ Allt färre företagare anmäler också brotten till polisen, då den låga upplärningsprocenten gör att man inte ser någon mening med det. 2017 uppgav 42 procent av företagen att de avstått från att polisanmäla brotten. 2020 hade motsvarande siffra ökat till 65 procent.

I rapporten framkommer även att var femte brottsutsatt företagare har övervägt att lägga ner sin verksamhet på grund av kriminaliteten. Konsekvensen om näringsidkare får nog av brottsligheten och flyttar – alternativt lägger ner sin verksamhet – riskerar att bli ytterst kostsam för lokalsamhället då arbetstillfällen försvinner, skatteintäkterna minskar och utanförskapet riskerar att spås på ytterligare. Själva förekomsten och närvaron av lokala företag är i sig både trygghetsskapande och brottsförebyggande. För att på ett mer effektivt sätt kunna förebygga och motverka kriminalitet är det därför viktigt att såväl myndigheter som kommuner har god kännedom om näringslivets utsatthet för brott.

För många företagare är det med nuvarande lagstiftning svårt att utläsa vilken samhällsaktör som faktiskt är ansvarig för att motverka brottsligheten. När det kommer till det brottsförebyggande arbetet har kommuner en central roll att fylla, inte minst vad gäller arbetet inom skola, socialtjänst och stadsplanering. Ytterligare ett viktigt verktyg som kommuner har för att stävja kriminaliteten är via den löpande kommunala myndighetsutövningen (tillsyn och tillstånd), i de kommunala inköpen samt i de kommunala bostadsbolagen. På samma sätt som det ska vara lätt för företag att göra rätt behövs även tydliga krafttag från kommunalt håll mot organiserad brottslighet, där verksamheter används för penningtvätt, och där lagar och regler medvetet inte efterföljs vilket skapar en osund konkurrenssituation för den stora majoriteten av skötsamma lokala företag.

---

¹ Rapport *Brott mot företagare 2021*, Företagarna: <https://www.foretagarna.se/politik-paverkan/rapporter/2021/brott-mot-foretagare-2021/>

Att arbeta med brottsförebyggande verksamhet har dock varit en frivillig uppgift för kommunerna och med detta som utgångspunkt välkomnar Företagarna de delar av utredningens förslag som syftar till att tydliggöra kommunernas ansvarsroll i det brottsförebyggande arbetet. Det är dock från Företagarnas synvinkel avgörande att det inte får råda någon som helst tvivel om att det är Polismyndighetens och statens uppgift att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Att kommuner med utredningens förslag ges ett utökat ansvar att arbeta brottsförebyggande får inte leda till att polisens brottsförebyggande arbete minskar eller delegeras till kommunerna.

Låg samverkan med näringslivet i kommunerna

Med anledning av den rubricerade utredningen har Företagarna, tillsammans med Svenskt Näringsliv och Livsmedelshandlarna, låtit den oberoende tankesmedjan Stiftelsen Tryggare Sverige genomföra en enkätundersökning till Sveriges kommuner om hur det brottsförebyggande arbetet, med fokus på näringslivet, bedrivs.² Resultaten visar att kommuner i låg utsträckning involverar det lokala näringslivet i det brottsförebyggande arbetet. Endast 12 procent av kommunerna uppger till exempel att de har en formaliserad överenskommelse där näringslivet inkluderas och där de olika aktörernas roller, mandat och befogenheter förtydligas.

Ännu färre av de kommuner som besvarade undersökningen har tagit fram en åtgärds- och aktivitetsplan där det framgår vad som ska göras, vem som ansvarar för arbetet och hur det ska följas upp. Var femte kommun kunde inte ens svara på frågan om huruvida det bedrivs någon form av dialog med det lokala näringslivet. Företagarna anser att undersökningens resultat tydligt visar de skillnader och brister som finns i landets kommuner när det kommer till de frågor som betänkandets förslag är ämnade att lösa, och behovet av en förtydligande lagstiftning.

Betänkandet saknar näringslivsfokus

Utifrån de fakta som beskrivs ovan anser Företagarna att utredningen brister i att det saknas ett tydligt och explicit uttryck om kommunernas ansvar gentemot näringslivet i det brottsförebyggande arbetet. I den nya lag som ska börja gälla 2023 behöver det enligt Företagarna förtydligas att även näringslivets utsatthet för brott ska vara en del av den kartläggning, lägesbild och åtgärdsplan som kommunerna är ålagda att ta fram. Detta skulle tillsammans med mätbara mål säkra en mer komplett lägesbild, vilket är grundförutsättningen för ett effektivt kunskaps- och verklighetsbaserat arbete baserat på de behov kommunens företag har. I de medborgarlöften som kommunen och polisen undertecknar årligen behöver det också finnas ett tydligt näringslivsfokus.

I betänkandet skrivs endast att ”det är utredningens förhoppning att lagförslaget ska ge förutsättningar och incitament att ytterligare involvera även andra aktörer såsom näringslivet.” Företagarna menar att sådana skrivelser inte är tillräckligt tydliga och riskerar att leda till en urvattnad implementering där det inte sker någon reell förändring ute i landets kommuner, och där de skillnader som redan i dag finns i hur hög utsträckning kommuner involverar näringslivet ökar ytterligare.

Pontus Lindström
Näringspolitisk expert
Företagarna

Fredrik Östbom
Samhälls- och politikchef
Företagarna

---

² Se debattartikel i Dagens Samhälle, 2021-08-26: <https://www.dagensamhalle.se/opinion/debatt/samarbeta-med-naringslivet-for-att-minska-brotten-kommuner/>